

La Kandellumo Verda

- Turismo kaj evoluo: Vojoj al daŭripovo -

KONGRESA KURIERO DE LA 102-A UNIVERSALA KONGRESO DE ESPERANTO

N-RO 3 | 2017 07 24, lundo

FESTPAROLADO DE LA PREZIDANTO DE UEA

Estimataj honoraj gastoj, karaj kongresanoj,

En ĉi tiu horo kaj loko ni spertas denove tiun miraklon, kiu nomiĝas Universala Kongreso de Esperanto. Kiel fenikso renaskiĝante el cindroj, ĉiujare dum unu semajno reaperas, ie en la mondo, la kultura ĉefurbo de la esperantistoj. Kial nomi ĝin miraklo? Pro tio ke ĝi estas ĉiam rekoneble la sama urbo, sendepende de tio, ĉu ĝi troviĝas en Havano aŭ Helsinko, en Vieno aŭ Vankuvero, en Tokio aŭ Telavivo. Alvenas la unuaj dekoj da homoj, tiam la unuaj centoj, kaj kun ili ekŝvelas la granda ondo de renkontiĝoj kaj babiladoj, de kunmanĝado kaj kunkantado, de prelegoj kaj kunsidoj kaj konversaciaj rondoj, de teatraĵoj kaj koncertoj kaj konkursoj, de ĉiuj manieroj uzi lingvon por kunligi homojn. Tia estas nia urbo. Bonvenon en ĝin!

Mi konfesu tuj, ke ni ne havas ĉiujn zorgojn, kiujn havas ordinara urbo. Se temas pri loĝejoj kaj transportiloj kaj akvo kaj elektro, se temas pri vendejoj kaj polico kaj hospitaloj, ni povas feliĉe lasi tiujn servojn en la manoj de niaj gastigantoj — ĉi tie la koreoj, kiuj pruvas sin je ĉiu paŝo ege bonaj gastejestroj. Ni estas aparte feliĉaj, ke ĉi-foje honoris nin per sia ĉeesto niaj efektiva gastejestroj: unuavice la urbesto de Seulo mem, kaj duavice la prezidanto de Hankuk Universitato de Frenclingvaj Studoj, nia kongresejo. Ni kore dankas ilin ambaŭ kaj ĉiujn iliajn kolegojn en la urbaj kaj universitataj servoj, kiuj zorgas pri ni dum ĉi tiu semajno!

Ni estas, do, iusence urbo de gastoj. Ni pensu pri tio dum momento. Ja ekzistas diversaj specoj de gastoj — eĉ de esperantistaj gastoj! Estas gastoj kiuj malplenigas la fridujon kaj la vinŝrankon, tretas koton tra la domo, piedbatas la hundon kaj insultas la najbarojn. Aliflanke, estas gastoj kiuj kunportas donacojn, komplimentas pro la manĝoj, helpas pri la purigado, kaj ludas kun la infanoj. Fari tion kapable kaj bele ne estas tiel simpla afero. Oni devas lerni esti tia gastoj, kaj kredeble re- kaj relernadi, ĉar en ĉiu vojaĝo oni renkontas novajn homojn, novajn kulturojn, novajn situaciojn. Lerni bone gastigi similas al la lernado de lingvoj; ĉiam restas pli por malkovri.

Mi pensas ke Ludoviko Zamenhof, la aŭtoro de Esperanto, estis ankaŭ nia unua granda teoriisto pri gastado. Jam en la Unua Libro li skribis pri sia vizio pri lingvo, kiu “ne entrudiĝante en la doman vivon de la popoloj, povus, almenaŭ en landoj kun diverslingva loĝantaro, esti lingvo regna kaj societa.” Per tia priskribo ni povas bildigi al ni Esperanton ĝuste kiel bonan gaston, kiu apenaŭ ĝenas “la doman vivon” de siaj gastigantoj, dum

ĝi alportas valorajn donacojn, interalie pli vastan komunikadon kaj pli profundan egalecon. Kaj dudek kvin jarojn poste, kiam Zamenhof turnis sin ĉiam pli energie al la ideo de homaranismo, ni povas vidi en tio daŭrigon de lia insistado pri la gasta etiko. Ĉar la homaranismo esence konsistas el principoj por harmonia kunvivado kun aliaj homoj, kaj la Deklaracio pri Homaranismo estas kvazaŭ konsilaro pri bona gastado en mondo de granda diverseco lingva, kultura kaj religia.

Ĉi-jare ni solenas la centan datrevenon de la morto de Zamenhof. Tra la mondo okazas ceremonioj, simpozioj, konferencoj dediĉitaj al lia vivoverko. Sed mi volas pledi por ankoraŭ pli vasta kompreno de ĝia signifo, kiel elemento en la daŭranta homara strebo vivi harmonie sur nia malgranda kaj unika planedo. Ŝajnas klare al mi, ke se Zamenhof vivus hodiaŭ, li senrezerve aliĝus al tiuj, kiuj alvokas por pli ekologi-konforma konduto de niaj nuntempaj socioj. Kiel ni ĉiuj povas atesti, nia industria civilizacio, inventaĵo de la lastaj jarcentoj, tendencas al troa, eĉ senbrida eksplutado de la naturo, kondukante ĝuste kiel la plej malbona gasto imagebla, kiu ne nur malpurigas la domon sed en la fino detruas ĝin. Tio estas precize la malo de la konduto, kiun rekomendus Zamenhof, ĉar se ni sekvas lian pensoflon, homarano ne povus esti alia ol bona samterano. Ambaŭkaze temas pri bona gastado, kun identa etika sinteno: paŝi leĝere, ami la aliulon, celi al daŭripovaj rilatoj de reciprokeco. Se la aliulo povas esti ankaŭ besto, planto, rivero, dezerto, arbaro, aŭ kiu ajn alia parto de la naturo, tio ŝanĝas nenion esencan pri la dezirinda konduto.

Tiuj pensoj venis al mi kvazaŭ enkonduke al nia ĉi-jara kongresa temo: “Turismo kaj evoluo: vojoj al daŭripovo.” Unuavide tiu temo ŝajnas malproksime de la pensaj kontribuoj de Zamenhof, ĉe kiu oni vane serĉus vortojn kiel “daŭripovo” kaj “ekologio,” ĉar en lia epoko oni ankoraŭ ne elpensis ilin. Pli profunda rigardo tamen montras la grandan kongruon inter lia rezonado kaj tiuj nuntempaj konceptoj. Daŭripovo, ni povus diri, estas nia nuntempa maniero paroli pri ne-entrudiĝemo, tiu zamenhofa koncepto kiun ni retrovas jam en la Unua Libro. Daŭripova socia evoluo estas tia evoluo, kiu reduktas la trudiĝemon de la socio al la ekologiaj kaj kulturaj sistemoj kiuj vivtenas ĝin. Kaj daŭripova turismo estas tia turismo, kiu celas disvolviĝi konforme al la bezonoj kaj kapabloj de la gastiganta lando kaj popolo, kontribuante al ĝia ekonomia, ekologia kaj kultura bonfarto. Kiel bona gastoj.

Bona gasto ankaŭ strebas lerni de siaj gastigantoj. Kaj do por kelkaj minutoj mi invitas vin akompani min tra la vivoverko de korea pensulo, homo kiu vivis pli ol mil jarojn antaŭ Zamenhof, sed kiu ŝajnas al mi lia spirita parenco. Lia nomo estis Choi Chi-won; poste en sia vivo li alprenis la kromnomon Go-un, “Soleca Nubo.” Kiel Zamenhof, li naskiĝis en reĝlando ĉe la periferio de granda imperio, la ĉina Tang-dinastio. Zamenhof edukiĝis en la rusa, fine vojaĝante al Moskvo por siaj universitataj studoj; Choi edukiĝis en la ĉina, irante nur 11-jara al Xian por enskribiĝi en la klasika imperia studsystemo; li restos for el Koreio ĝis sia 27-a jaro. Kaj ambaŭ homoj revenis hejmen forte konvinkitaj pri la bezono de spirita-etika reorientiĝo en la socio ĉirkaŭ si, al kiu ili dediĉos la reston de sia vivo.

Kiel Zamenhof, Choi pensis tute neortodokse. Li malakceptis la tradiciajn dividojn inter popoloj, ŝtatoj kaj religioj, resumante sian sintenon per la vortoj:

*La vero ne malproksimas de la homo,
Por homo ne ekzistas lando fremda.*

Ĉerpante el la profunda kono de la instruoj de Konfuceo, Laŭzio kaj Budho, li pledis por ilia kunigo en komuna harmonia tuto kiun li nomis pung-nyu, laŭvorte “vent-fluado,” sed kiu esprimas specon de serena kaj malfermkora vivĝojo. Proksimeco al la naturo estas esenca dimensio de tiu spirita orientiĝo, kaj efektive Choi pasigis siajn lastajn jardekojn kiel soleca saĝulo ĉe la montoj, verkante multajn naturpoemojn kune kun traktaĵoj pri filozofio kaj historio.

Kaj tamen ni devas konfesi, ke ambaŭ homoj iusence malsukcesis, laŭ siaj propraj kriterioj. Zamenhof, kiel ni scias, mortis meze de la Unua Mondmilito, laca kaj malgaja pro tiu eksplodo de interpopola malamikeco, kontraŭ kiu li luktis la tutan vivon. Kaj Choi vivis sufiĉe longe por vidi la definitivan disfalon de ambaŭ dinastioj, la ĉina Tang kaj la korea Silla, kiujn li provis renovigi kaj redirekti per siaj instruoj.

Kion do ni povas lerni, rigardante kune al la hebrea-rusa pensulo kaj la korea-ĉina pensulo, disigitaj de vastaj spacoj de tero, tempo kaj tradicio? Unue, ke la strebo kompreni la mondon kiel homo, preter la limoj de sia propra eduko, estas strebo vere universala. Ĝi ankaŭ klare estas strebo malfacila, en kiu oni riskas, kiel diris Zamenhof, “la batojn de l’ sorto, la mokojn de l’ homoj.” Eĉ Choi, kies verkaro dum longa tempo estis konsiderata esenca parto de la korea kultura heredaĵo, devis suferi en pli modernaj tempoj la kritikojn de la naciistoj, kiuj opiniis lian amon al la ĉina kulturo kvazaŭ perfido al la patrujo. La batalo kontraŭ ŝovinismo kaj fremdulmalamo estas batalo eterna, en kiu oni malverŝajne atingos definitivan venkon.

Due, ĉe ambaŭ pensuloj ni vidas ke amo al la homaro kunekzistas kun amo al la propra gento, la propra hejmlando, kaj aparte ĉe Choi, la propra tero. Oni ne lernas esti bona gasto nur per vojaĝado; oni devas ankaŭ lerni kaj praktiki tion hejme. Zamenhof kompreneble estis sindediĉa filo, frato, edzo kaj patro; li estis ankaŭ klera hebreo, “hebreo el la getto” kiel li mem deklaris sin, kaj lia vivoverko portas multajn spurojn de tiuj ligitecoj. Choi, reveninte al Koreio unuavice por prizorgi siajn gepatrojn, malkovris kaj esprimis en siaj postaj jaroj profundan

spiritan rilaton kun la korea naturo. Al mi tio ŝajnas grava kaj foje subtaskata aspekto de la esperantista tradicio — ke nia movado kultivas ne nur vojaĝemon kaj internacian amikecon, sed ankaŭ aprezon de la propraj radikoj, certe lingvaj, sed ankaŭ kulturaj kaj eĉ ekologiaj. Tio estas nepre parto de la vojoj al daŭripovo, pri kiu indas diskuti ĉi-kongrese.

Trie, tiu gasta etiko, kiun Choi kaj Zamenhof ambaŭ siamaniere primeditis kaj disvolvis, konsistas en sinteno kaj praktiko ne nur sciencaj sed ankaŭ artaj. Ne ŝajnas al mi hazarde, ke ambaŭ homoj estis ankaŭ poetoj, kies plej famaj ideoj ofte esprimiĝis verse kaj metafore. Por ni esperantistoj, la muroj de miljaroj, la monto granita, la stelo en nokta ĉielo, tiuj kaj multaj aliaj stilfiguroj de Zamenhof formas parton de nia memkompreno. Kaj Choi sukcesis kapti, per elegante simplaj naturbildoj, la animstaton de homo vojaĝanta inter hejmoj:

*La ŝipo laŭ la plano venas ĉiun duan jaron;
Hontas sentaŭgulo hejmeniri purpurrobo.
Abrupta adiaŭo en Ŭuŝengo folifale;
Nun al Silla alrigardi, kie fonas foraj floroj.
Iktero en la valo fluegemas longe, alte;
Porkoj de Ljaŭdongo senhonte spikumadas.
Volfirmo nepras nun, por poste ne bedaŭri.
Mi tostas sorĉan belon de ĉi natur’ Ĝuanglinga.*

Se vi sentas iom da malgajo en tiuj linioj, vi certe pravas. Bona gasto, bona turista, kunportas kun si hejmsopiron. Kaj mi celas ne nur sopiron al la fizika hejmo, sed al hejmeco, al sento de aparteno. Ĉar ĉu ne ĝuste tion ni ĉiuj serĉas, ni kongresanoj, kiuj vojaĝis centojn kaj milojn da kilometroj por esti kune ĉi tie, por dum unu semajno senti nin samurbanoj? Ni trovas, aŭ esperas trovi, senton de aparteno kiu estas alia ol tiu kiun ni sentas en niaj loĝlokoj, alternativan hejmecon kiu kompletigas kaj pliriĉigas niajn aliajn hejmecojn.

Jen do nia paradoksa konkludo. Daŭripova turista — en la zamenhofa lingvaĵo, homarano — estas homo, kiu sentas sin ĉiam kaj ĉie samtempe hejme kaj gaste. Ni paŝas zorge en la hejmoj de aliaj, ĉar ni komprenas, ke ili estas ankaŭ niaj hejmoj. Ni traktas delikate kaj ameme la propran hejmon, ĉar ni komprenas, ke ankaŭ tie ni finfine estas gastoj. Jes, ni ĉiuj estas gastoj sur ĉi tiu tero, kiun ni vizitas por tro mallonga tempo, apenaŭ sufiĉe por kompreni nin mem, por ne paroli pri la kompreno de niaj samteranoj. Tio estas nia sorto, kiel niaj grandaj antaŭuloj kiel Choi kaj Zamenhof klopodis klarigi al ni siamaniere, per siaj verkoj kaj siaj vivoj.

La kongresa semajno etendiĝas antaŭ ni. Mi esperas ke vi jam nun komencas senti vin hejme en nia urbo de gastoj. Mi esperas ke la multaj riĉaĵoj de la programo liveros abundajn okazojn por sperti apartenon, por kleriĝi pri nia kulturo, por disvolvi vian esperantistecon. Kaj mi esperas ke vi samtempe profitos la ŝancon ekkoni Koreion, se vi venis ĉi tien el alia lando, ekkoni ĝin kiel la hejmon de la koreoj sed ankaŭ de la korea naturo, sen kiu ĝi ne estus Koreio. La vojo al daŭripovo iras tra miloj kaj milionoj da tiaj spertoj, per kiuj ni lernas ami la diversecon de la mondo kaj labori por ĝia protektado kaj prizorgo. Kiel bonaj gastoj.

D-ro Mark Fettes, la prezidanto de UEA

Fakkunsido de BLE en lundo matene

La horo kaj dato de BLE (Budhana Ligo Esperantista) jam 2-foje ŝanĝiĝis, kaj multaj budhanoj scias, ke la kunsido okazos en dimanĉo, sed la Kongresa Libro diras, ke tio okazos en lundo matene je la 9-a horo en la salono *Hodler*. BLE invitas ankaŭ ne-budhanojn, kiuj volas ekscii, kio estas budhismo.

SO Gilgu, KN 36

Vespero de Seula Esperanto-Kulturcentro

Seula Esperanto-Kulturcentro havos kunvenon nome 'Vespero de Seula Esperanto-Kulturcentro' je la 18-a horo en la 26-a de julio (merkrede) en la manĝejo *Gin*, kiu situas najbare de Seula Esperanto-Kulturcentro (tuj malantaŭ la hotelo *Sejong*).

SEK sidas en la kvartalo *Myeongdong*, kiu estas la centro de Seulo. Mi esperas, ke multaj esperantistoj kolektiĝos en la manĝejo kaj havos agrablan tempon kun samideanoj de la mondo.

Estas interese, ke la mastrino de la restoracio estas dumonata esperantistino, kies Esperanta nomo estas *Argenta*. Provu paroli kun ŝi aŭ paroligi ŝin merkrede. (<http://www.esperanto.kr>)

LEE Jungkee, KN 55

Helpu!

Iu viro prenis la koverton kun miaj biletoj kaj identigilo en la akceptejo de la studenta loĝejo. Bonvolu lasi ĝin en la informejo.

Halina Komar, KN 485

Ŝanĝo de la programo

La teatro DOMA invitas vin al sia spektaklo. La loko estas ŝanĝita al la salono *Hodler* kaj ankaŭ la tempo estas ŝanĝita al 20h30, sed la dato estas sama, do, mardo. Vi ĝuos junularan teatron en pli teatreca etoso.

KuboF Hromoslav <kubof.hromoslav@gmail.com>

Organiza programero por la postkongresaj ekskursoj

Se vi aliĝis al unu el la postkongresaj ekskursoj, bv. veni por informiĝi pri la detala programo kaj aliaj gravaj informoj pri via ekskurso.

Postkongreso P1: vendredo, 09h00-09h45 en *Ŝaturová*

Postkongreso P2: vendredo, 11h00-11h30 en *Albault*

Postkongreso P3: vendredo, 12h15-12h45 en *Ŝaturová*

Postkongreso P4: vendredo, 12h15-12h45 en *Ŝaturová*

Tobiasz Kaźmierski

Blindula agado

Vi povos viziti brajlan bibliotekon en jaŭdo. Ĉi tiun kongreson partoprenas eĉ kvar el koreaj blindaj Esperanto-lernantoj! Du francaj blinduloj kun japanaj vidantoj vizitos la brajlan bibliotekon moderne ekipitan, kie unu el la koreoj estrumas kaj organizas Esperanto-kurson gvidatan de s-ro *HO Song*. Venu kun ni ĉiuj interesitoj pri la blindula kulturo.

En jaŭdo ni kolektiĝos je 13h00 antaŭ la kongresa informejo, kaj veturos taksie. (Pli oportune estas antaŭanonci telefone al +81 90 6790 5794)

KIKUSIMA Kazuko (Krizantemo), KN122

Kiel atingi la balon kaj bankedejon

La bankedo (interne en la restoracio) kaj la kongresa balo (ekstere, se estas bona vetero), ambaŭ okazos en la Memorhalo de la Granda Reĝo *Sejong*.

La adreso: Cheongryangni-dong san 1- 157

(por montri al taksiisto en la korea:

동대문구 청량리동 산1-157 세종대왕기념관)

La kosto de taksiveturo povas esti malpli ol 5000 ŭonoj.

La distanco de la kongresejo ĝis la Memorhalo estas 2.3km kaj atingebla per 35-minuta piediro kaj per 6-halteja busveturo (n-ro 273). La busveturo kostas 1200 ŭonojn, do konsilindas taksie veturi kun 2-3 amikoj aŭ konatoj. Ankaŭ eblas parki aŭtojn.

Okazos la bankedo interne je 19h30-21h00 kaj la balo

* Prenu la buson n-ro 273 en la haltejo *Oedaeap* sur la strata flanko de la kongresejo kaj eliru en la sesa haltejo *Gukbang yeonguwon*. Kaj revenu laŭ la mapo.

* La mapo estas por piedirantoj

TAGO DE LERNADO

Edukado al respekt plena turismo

Mardo, 25-a de Julio, salono Lapenna

- 09h00 Malfermo:** salutoj
- 09h10 La edukistemo de Koreio**
(HONG Sungcho, lernejestro de virina altlernejo)
- 09h40 La jaro de Lernanto** (Mirejo Grosjean, Svislando)
- 10h05 Lerni pri la historio, en kiu hejmas niaj vizitatoj**
(Probal Dasgupta, Barato)
- 10h30 Ekologia turismo kaj edukado: perspektivoj el Ameriko** (Duncan Charters, Usono)
- 10h55 Turismo kaj franca ekzameno 'Kapableco'**
(François Lo Jacomo, Francio)
- 11h20 Pilgrimado kiel religio kaj turismo**
(Leif Nordenstorm, Svedio)
- 11h45 Paŭzo**
- 12h00 Sukceso aŭ malsukceso - objektiva bilanco pri Ekparolu!** (Katalin Kovats, Nederlando)
- 12h25 Armenio - la lando alloga por turismo**
(Karine Arakelyan, Armenio)
- 12h50 Esperanto-kursoj en la universitato RUDN**
(Anna Striganova, Rusio)
- 13h15 Aktivula trejnado pri la plej kutimaj argumentoj kontraŭ Esperanto** (Rafael Henrique Zerbetto, Brazilo)
- 13h40 Graveco de edukado al respekto de naturaj kaj kulturaj havaĵoj** (Marija Belošević, Kroatio)
- 14h05 Anstataŭ ĝeno, Esperanto helpas al Unesko: Unesko-kuriero aperas en Esperanto** (Trezoro Huang Yinbao, Ĉinio)
- 14h30 Esperanto - ponto inter lingvoj kaj kulturo interuniversitata kolokvo en Rumanio**
(Aurora Bute, Rumanio)
- 14h55 Fermo**

Marija Belošević, KN 121

NOVAJ ALIĜOJ

- 1138 S-ro Pilgeun Yu Korea Resp.
- 1139 S-ro Kim Kuyngoon Korea Resp.
- 1140 S-ro Luiz Fernando Puhl Brazilo
- 1141 S-ro Emanuele Regano Italio
- 1142 S-ro Maeda Kaichi Japanio
- 1143 S-ro Ĵunsong So Korea Resp.
- 1144 S-ino Wanjing Jiang Ĉinio
- 1145 S-ino Anne Vernet Francio
- 1146 S-ro Dennis Keefe Ĉinio
- 1147 S-ino Araksja Elbakjan Armenio
- 1148 S-ino Lida Elbakjan Armenio
- 1149 S-ino Choi Eun Suk Korea Resp.
- 1150 S-ro Hwang Eui Lim Korea Resp.
- 1151 S-ino Na Inseo Korea Resp.
- 1152 S-ino Lee Jinju Korea Resp.
- 1153 S-ino Jeon Hayoung Korea Resp.
- 1154 S-ino Kim A Hyum Korea Resp.
- 1155 S-ino Min Salong Korea Resp.
- 1156 S-ino Mi Jeehei Korea Resp.
- 1157 S-ro Isogai Naotake Japanio
- 1158 S-ino Lee Soyu Korea Resp.
- 1159 S-ro Lee Cheong Korea Resp.
- 1160 S-ino Rinalda Golimeli Brazilo
- 1161 S-ino Elisângela Lima Brazilo
- 1162 S-ino Aurora Lima Brazilo
- 1163 S-ino Ju Jeong Nim Korea Resp.
- 1164 S-ro Gary Anderson Usono
- 1165 S-ino Tai Emiko Japanio
- 1166 S-ino Mineko Morishita Japanio
- 1167 S-ino Lee Ju Hee Korea Resp.
- 1168 S-ro Kaba Toyohiko Japanio

(daŭrigota)

El la redakcio

La redakcio de la kongresa kuriero sub la titolo "La Kandellumo Vera" kolektas viajn kontribuojn per retadreso: **chojus@gmail.com; chtaesok@hanmail.net** aŭ pere de organizantoj ĉe la informejo aŭ persone. Viaj raportoj, anoncoj kaj similaj por la venonta numero estu transdonitaj al la redakcio plej malfrue **je la 18a horo de la kuranta tago.**

Anticipan dankon pro via kunlaboro.

CHOE Taesok, redaktoro

Hodiaŭa menuo en la universitata manĝejo

Matenmanĝo 08h00-10h00	Tagmanĝo 1 11h00-14h30	Tagmanĝo 2 11h00-14h30	Tagmanĝo 3 11h00-14h30	Vespermanĝo 16h40-18h40
Bugokubap 1500krw	Tukpegi bulgogogi 2500krw	Donkasu 2000krw	Nengmjjon 1500krw	Budecige 2000krw
Rizo kun polaka supo	Rizo, saŭcita porkaĵo en varma manĝujo	Rizo, porkaĵa kotleto	Malvarma nudelo en buljono	Rizo, supo kun ŝinko, legomoj, kimĉio